

La utilitat és el camp de les estratègies de satisfacció de les necessitats existents. L'art, definit en un sentit radical, és inútil, perquè no satisfà cap necessitat existent. La creació artística, tanmateix, intervé en el camp de les necessitats per modificar-lo, genera la seva pròpia necessitat, la satisfacció de la qual s'acompleix i s'esgota en el mateix moment que es fa real. Tota la resta és comerç.

La immensa major part de la producció artística no és art en aquest sentit radical. És comerç (Bertolt Brecht, als anys trenta, en deia "culinarisme"). És producció adreçada al consum, a satisfer-ne la demanda. Certament exigeix intel·ligència, enginy i perícia en l'ús dels recursos, exigeix també un criteri per conèixer la naturalesa de la demanda (és a dir, gust). Però res més.

Si ha quedat consagrat l'ús de la paraula *creació* per referir-nos a l'aspecte més radical de la producció artística, això es deriva de la consciència —històricament adquirida— del grau de la producció *ex nihilo* que comporta, atès que la "creació" no tan sols genera un objecte, sinó també la seva necessitat, allà on abans no hi havia ni una cosa ni l'altra.

Aquesta distinció entre el camp de la creació i el camp del comerç no estableix necessàriament una jerarquia de valors, però sí una separació en territoris diferents.

La creació artística és, doncs, per la seva pròpia naturalesa, "emergent". La capacitat d'intervenció ideològica de l'art es deriva, precisament, de la seva naturalesa emergent. Perquè intervenir no vol dir "satisfer una demanda ideològica", sinó modificar el camp dels valors, que és també el de les necessitats i les ideologies.

Per la seva condició emergent, la creació artística és perpètuament marginal. Tot i que és cert que d'aquests marges —i d'enlloc més— en poden néixer noves demandes, nous mercats.

La garantia de vitalitat d'una cultura és, justament, la seva activitat emergent. No la "normalització" de la producció cultural adreçada al consum.

El concepte de "normalització" es caracteritza per la seva buidor. Qualsevol referència a un horitzó de "normalitat" és una apel·lació a un consens tàcit, que s'estalvia així de definir el seu contingut. "Tots" "sabem" (poso

deliberadament entre cometes, i per separat, el subjecte i el verb) el que és normal i per què aquesta normalitat és desitjable. Aquest consens no expressat és, òbviament, ideològic, però silencia la seva condició. D'aquesta manera les crides a la normalitat constitueixen, per definició, eficaços elements de manipulació totalitària.

Quan la "normalització" es converteix en element axial d'una política cultural, l'emergència, a més de la marginalitat que li és consubstancial, ha de patir la marginació. Perquè l'emergència és justament allò que genera diferència, allò que nega l'horitzó de la "normalitat".

Les polítiques normalitzadores duen a terme aquesta marginació de dues maneres: per degradació i per asfíxia.

La degradació consisteix, en primer lloc, a reduir la diferència a condició de "variant". Així, per exemple, els espectacles teatrals radicalment innovadors només trobaran un circuit si poden ser venuts com a "variacions" ("variacions singulars", si es vol) de les formes dominants de la producció teatral.

Una altra manera de degradació —o potser una altra manera de mirar-nos o de descriure-la— consisteix a considerar la diferència com una mena d'"entrenament" o de "primer graó" cap a la normalitat. Així, i tornem a parlar de teatre, els creadors joves més brillants i radicals són temptats, un cop superat el seu "entrenament", a incorporar-se a la producció artística "normal".

(Potser sí que els espais de l'emergència són camps d'entrenament, però no per a la "normalitat", sinó per a les noves necessitats. Necessitats que potser un dia esdevindran "normalitats" i que, aleshores, també caldrà combatre-les).

I si la degradació no és suficient, l'asfíxia la complementa. És asfíxia la limitació dels recursos materials que la societat posa a disposició de les experiències radicalment més creadores. És asfíxia, també, la limitació dels recursos informatius.

Les anomenades "sales alternatives" han de ser els espais de l'emergència, i només faran honor al seu nom si no accepten aquestes formes de degradació i si denuncien i combaten les estratègies de l'asfíxia.

Contra la "normalitat", la vitalitat.

Perquè l'única "normalitat" que ens iguala a tots és la de la mort.